

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matth. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

conuertere, quæ aduersum eos inimici visibiles ac inuisibiles infidiose machinantur. Custodiuit illum ab inimicis, ne quod ab eis animæ detrimentum pateretur: & à seductoribus tum dæmonibus, tum hominibus, tutatus est ac seruauit illum, ne vel dæmonum fallaciosis instinctibus, vel hominum improbis consilijs seduceretur. Quod sanè maximum est beneficium Dei, seruari scilicet ab fraudibus & dolis hostium visibilibus & inuisibilibus. ^{1. Tim. 2. 1}

Multi enim seductores exierunt in mundum, & euertunt plurimos, uti nos quotidie experimur. Et certamen fortè dedit illi, multas ei duras & acres sineus euenire tentationes mundi, carnis, & dæmonis, idque non in perniciem, sed salutem illius, ut vinceret, & post victoriam gloriosius coronaretur, & sciret, quoniam omnium potentior est sapientia, Christus Iesus Dominus noster, cui nihil potest resistere. Hæc venditum iustum Ioseph à fratribus suis non dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eum, eripiens eum de morte quam ei machinati erant, descenditque cum illo in foueam siue cisternam in quam submiserunt eum, & in vinculis carceris non dereliquit eum, donec afferret illi sceptrum & principatum regni Aegyptij, & potentiam aduersus eos qui eum per calumniam deprimebant. Habent enim pij omnes suos calumniatores, qui cum veritate nõ possint, mendacijs eos persequantur & calumnientur: verum non nisi in confusionem sui. Bonis enim aliorum malitia nihil offecit, sed Deo disponente in bonum vertitur. Et mendaces ostendit re ipsa, qui maculauerunt illum falsis & iniquis obreftationibus, & dedit illi claritatem æternam. Sic & Dominus Deus hunc sanctum suum multis modis defendit aduersus hominum calumnias, & misericè exaltauit, & nuntiam in militanti quam triumphanti Ecclesia maximam illi contulit nominis & existimationis claritatem. ^{Gene. 37.}

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM FESTI.

Matthæi XIX.

ANTE huius Evangelij verba locutus fuisse Dominus legitur, de diuitibus, quam sit illis difficile saluari. Nempe, qui suas solent amare diuitias atque terrena negotia, nunquam non suis in cordibus inquieti ac solliciti, quomodo suas augeant diuitias, quomodo non minuantur. Inter quæ, si quid calamitosum tristeve illis occurrerit, ut terreni lucræ quid amittant, mille telis perfodiuntur. Sunt igitur diuitiæ dulce quidem venenum, sed inquietum malum, quamuis & apud illos plerumque ipsa quoque ^{Diuitiæ vt sint dulce venenum.} inquietudo ametur. Dicebat autem Dominus facilius camelum transire per ^{Matth. 19.} ^{Marc. 10.} ^{Luc. 9.} ^{Matth. 9.} foramen acus, quam diuitem, puta suas diuitias amantem, atque diuitijs suis auare incubantem, intrare in regnum cælorum. Qua comparatione perculsi Apostoli, Domino dixerunt: Quis poterit saluus fieri. Ac si dicerent: In vniuersum mundus post terrena abiit, & caducarum rerum concupiscentia, quasi laqueis quibusdam rotus irretitus est. Quis euadet? Nunquid omnes in interitum ibunt? Respondit Dominus: Quod impossibile est apud homines, possibile est apud Deum. Quasi impossibile dicit esse hominibus ab amore diuitiarum sese extricare: quamuis id ut fiat possibile sit apud Deum. Hinc enim omnia cædunt, huic omnia pernia sunt & quocumque vult ea, flestit. Non deest ei consilium, quin diuitum quorundam custodiat corda, ne

t 3. ex di-

ex diuitijs inflentur, ne alios despiciant homines, ne amēt terrena nimium, ne auare recineant, sed in subsidium diuidant egenorum, ne ue etiam prodige sumptuosēq; ad mundi fastum consumant. Veruntamen quam rarus huiusmodi scriptura enunciat, dicens: *Beatus diues, qui inuentus est sine macula & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia thesaurū. Quis est hic, & laudamus eum?* Hac itaque sententię Christi moderatione audita circa diuites, Petrus non animo gloriandi, sed humiliter inuestigandi sciscitatur quid propterea sibi apostolisq; reliquis sit futuri pręmiij (quandoquidem cum diuitibus ita res agitur) vtpote qui terrena simul omnia reliquerunt. Itaque dicit Euangelista Matthęus:

Dixit Simon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Quid ergo erit nobis?

Hieronym.
Matth. 4.
Chrysostr.

Grandis, inquit Hieronymus fiducia, Petrus piscator erat, diues non fuerat: & tamen confidenter loquens, ait: Dimisimus omnia. Chrysostromus quoque, Quęnam sunt, inquit, hęc omnia, quę te dicis Beatissime Petre reliquisse? Arundinem vilissimam, recia, vniuersorumq; piscatorum arctium: hęc tu omnia vocas? Ita, inquit: sed non ambitione quadam, aut in gloria: verum, vt pauperum plebem hac interrogatione introducam. Nō quoniam à Domino dictum est, *Si vis perfectus esse, vende quę habes, & distribue pauperibus: & habebis in celo thesaurum*: ne quis pauperum opinetur non posse ad perfectionem se petuenire, cum non habeat, quę pauperibus offerat, quærnt Petrus, vt tu discas, nihil te minus propter inopiam habiturum. Hęc ille. Vide autem, quia interrogando, ad Christi sententiam alludere dicitur iuueni, qui multas possidebat diuitias: *Vende omnia & da pauperibus, & sequere me*. Vtrumque enim Apostoli fecerant. Siquidem terrena omnia dimiserant, & Christum sunt secuti. Sed quę inquis, adhuc omnia reliquerunt? Omnia profecto quę habuerunt, & quę habere potuerunt. Omnia reliquit, qui nihil sibi retinet. Omnia reliquit, qui non solum terrena omnia, sed etiam habendi à se abdicat animum. Plus itaque S. Petrus, & nonnulli alij Apostoli reliquerunt, qui, licet pauca possiderent, ea tamen omnia reliquerunt, nihil sibi asseruantes, quam alij quidam, qui multa relinquendo distribuerunt pauperibus: nihilominus etiam nonnulla sibi in:erea referentes. Hoc modo vidua illa euangelica, duo sola habens minuta, & eadem in gazophylatium offerens, laudata est à Domino, quod plus alijs omnibus obtulerit: propterea, quod alij omnes de abundantia sua obtulerint, ipsa vero totum simul quod habuit, obtulit. Et sequuti sumus inquit, te. Hoc potissimum est, quod Christo placet. Nihil enim nos commendaret Deo facultatibus terrenis nudari, pauperem agere vitam, cum penuria & sobrietate necessarijs vti, nisi id fieret propterea vt illi placeatur. Nihil inquam conduceret nobis ad salutem, nisi animo ac mente quoque sequamur Christum, vitę eius vestigia, virtutumq; actus, quos nobis pręmonstrauit, imitando. Quid ergo erit nobis pręmiij? Pecimus quod iussisti. Optime igitur magister, piissime consolator, qui nihil relinquis irremuneratum: omnia reliquentes, vnum te elegimus, qui sufficis nobis (in te namque habemus omnia) quid pręstabis nobis?

Matth. 9.
Marc. 10.
Lucę 19.

Matth. 19.
Matth. 10.

Apostoli quęnam omnia reliquerint Christum secuti.

Marc. 12.
Lucę 21.

Sequi Christum quę sit gloriificum & commendabile.

Iesus autem dixit eis: Amen dico vobis, quod vos qui sequuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel.

Hic, inquit, erit honor vobis, hoc premium, qui reliquistis omnia, qui me perseveranter estis secuti (ne Iudam quoque ac reliquos, qui perfectionis aliquando specimen praebuerunt, ac laudatae vitae habuerunt initia non perseverantiam, putetis adnumerandos.) At vos non solum Apostoli, sed quicumque estis me secuti, hic in terris imitando vestigia humilitatis, ac paupertatis meae: propterea quod non erubissetis per contemptum & probrum, per tribulationes & adversa, per ignem & aquam me sequi, hoc honore vos dignabor, ut in regeneratione, resurrectionis scilicet futurae, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, blandus & amabilis bonis, malis terribilis: cum, inquam, sederit iudex discussurus singulorum merita, & unumquemque secundum opera sua iudicaturus, tunc vos assidebitis illi super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Iudicabitis, inquit, eos ex collatione vestrae fidei, quando quidem illis non credentibus, vos credidistis. Vos igitur illis eritis in speculum gloriae, & in terrorem damnationis: quia videbunt in vobis, quam insensati vestram vitam olim putaverint insaniam: nunc vero inter filios Dei, & iudicis assessores constitutos. Tunc gementes, agnoscent stupore horribili, & dicent: *Hi sunt, quos aliquando habuimus in d. risum. & in similitudinem imperij: quorum vitae finem (puta in gladio, in cruce, in flammis, in aquis) existimavimus sine honore. Nos vero (cum illorum via essent pulchra, & semita pacifica) lassati sumus in via iniquitatis, ambulavimusque viae difficiles, quae nos duxerunt ad tenebras sempiternas.* Hoc itaque modo vos iudicabitis eos, cum securitatem & gloriam vestram videbunt: suam vero infelicitatem arumnosam sero poenitentes, semetipsos condemnabunt, quod non crediderunt vobiscum in me, terrena caelestibus praeferentes. Ideo namque dicent: *Quid profuit nobis superbia nostra, & divitiarum iactantia quid contulit nobis?* &c. Aut ita: Vos assessores mei eritis dum federo in potestate iudicaria quia aequitatem & iustitiam meam diuinam contemplantes laudabitis, & sententiam approbabitis iudicantes impios, & aeterna damnatione eos repellentis. Obseruandum tamen hic in futuro nouissimo die, quo, iuxta Ioele vaticinium, Dominus aduocabit iudicandos omnes, dicens, *Ascendant & consurgant gentes in vallem Josaphat: quia ibi s. deo, ut iudicem omnes gentes in circuitu.* in quadruplici erunt differentia iudices. Beatissima enim Trinitas Deus iudicabit omnes, ut ipse cuius est summa praecipuaque autoritas iudicandi, quantum igitur ad auctoritatem attinet praecipuam, Dei est iudicare. Secundo, Christus homo ut auctoritatis huius executor, per prolationem sententiae iudicabit, ut ipse testatur dicens: *Pater non iudicat quemquam sed omne iudicium dedit Filio.* Tertio, Apostoli viri perfecti, ut iudicis assessores iudicabunt, hoc est, iudicis laudabunt sententiam. Quarto, dicuntur iudicare minus mali peiores. Hoc modo Niniuita, regina Saba, & Sodomitae, Christo asserente, incredulos, eosque qui grauius deliquerint, quasi his iustiores comparatione innocentiore vitae iudicabunt.

Merces re-
linquentium
Christi amo-
re omnia ter-
rena quanta
erit.

Apoc. 20.
Apostoli quo-
modo iudica-
bunt cum Chri-
sto in iudicio
extremo.

Sapient. 5.

Prover. 4.

Joel. 2.

Iudices in
extremo iu-
dicio vii erunt
in quadrupli-
ci differentia.
Trinitas.
Christus.

Joan. 5.

Apostoli vi-
ri perfecti.
Minus mali
ut iudicabunt
homines pe-
iores.

Math. 12.

Luc. 11.

Math. 10.

VI
22

Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum: centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.

Relinquere quid sit quidque amittit. etc.

Duo hic sermo postulat. Vnum, quod est omnia relinquere. Aduerte tamen quid sit quod dicit, relinquere. Neque enim dicit qui omnia amittit, sed qui relinquit. Relinquere est sponte carere habitis, tamen si eadem seruare possis. Hoc modo, si fur, si grando, si miles, aut fortuna mala tua aliqua tibi tollat, & tu noueris de necessitate facere virtutem, vt sponte & absque tristitia feras, quod tibi res tua sublata est: iam illam magis reliquisti, quam amisti. Amittere quid potes inuitus, relinquere potes non inuitus. Relinqueri igitur, hoc est, vitro deferenti quid, Christus centuplum promittit restauratum, quamuis (vt dixi) contingat sæpè, vt alij quod relinquis, tibi auferunt. Vbi si resignatus animo fueris æquè ad non habendum, vt ad habendum, foris quidem amittis, animo verò relinquis. Atque ideo Iob sanctus, cum ei ablata forent omnia, dici potuit cuncta reliquisti, quia de illorum amissione non tristior fuit: non maledixit, non murmurauit, nec stultum quid ex impatientia contra Deum locutus est: sed *si bona inquit, de manu Domini accepimus, mala quare non sustineamus? Dominus dedit, Dominus abstulit. Sit nomen Domini benedictum.*

Iob 1. 2. 9.

Ibidem.

Philosophi quidem quare temporalia reliquerint sua.

Secundum est, vt quod relinquis propter Deum, relinquis non more philosophorum quorundam, quibus rerum temporalium cura fuit grauis: quare bona temporalia abiecerunt, vt magis liberiusque deinde possent philosophari. Hic itaque qui uxorem, aut agrum aut charum quiduis aliud relinquit, ait Christus, vt animo iam illud non requirat, non diligit, sed tibi subtrahat, aut subtractum esse consentiat propter Deum, hic pro vna centuplum accipiet: non eandem rem centies recipiet, sed pro terrenis cælestia, pro temporalibus æterna, pro carnalibus spiritualia, quæ suo in genere meliora sunt, præstantiora vtilioraque plusque temporalia excedunt, quam centuplum excedit simplum. Itaque temporalia propter Deum relinquentia sunt. Obseruandum tantum, ne aut pro libris aut parentibus, quibus debet necessaria vnde viuant, subtrahas sub specie pietatis. Pietatis enim maximum est, parentes pauperes enutrire, prolesque ad honestatem, donec se ipsas nutrire possint, educare. Quod haudquaquam relinquendum est, vt potest à Domino præceptum. Vide autem, quia Dominus non solum centuplum se redditurum promittit in hac vita, sed post hanc vitam nihilominus vitam possidet æternam. Laudatissima igitur est paupertas, quæ propter Deum omnia reliquit, quæ nihil possidet, nihil habere etiam possidendum querit, vbi necessariorum contenta. Nemo tantum, qui fortasse propter Deum se pauperem fecit, aut pauperem se gerit, alios despiciat iudicetve, qui opes habent æternas. Quomodo enim non omnes pauperes sunt beati, vt illorum sit regnum cælorum, ita non cuncti diuites à laude meritoque sunt paupertatis alieni. Pauperes enim quos beatos Euangelium vocat, quibusque à Domino regnum promittitur cælorum, sunt pauperes spiritu, cuiusmodi diuites esse possunt. Sed quidem census non facit semper tumidum aut inflatum, sed animus. Multos quoque

Centuplum accipere qui intelligendum sit.

Pietas erga parentes pauperes & proles vti exhibenda sit.

Paupertas voluntaria quam sit res laudatissima.

Pauperibus quibusnam promittatur regnum cælorum.

quoque diuites & fuisse constat, & esse, qui opes terrenas habent tanquam non habeant, qui de illarum possessione non gaudent, qui ad nil aliud habent, quam vt Christo in obsequium, cultum, amorem atq; proximis in subsidium eas impendant. Hoc modo Abraham, Isaac, Iacob, Loth, Iob: multique sancti in nouo testamento diuites fuerunt, cuiusmodi fuisse Ioseph ab Arimathia, Martha, Sabina, Syluester, Gregorius, Leo, sanctique pontifices alij multi, qui diuitias non quas auare retinerent, sed quas pauperibus large erogarent, habuerunt. Hoc modo Ecclesia bona temporalia abundanter accepit, vt ex his quadam in ministrorum Ecclesie necessarium vsum couerteret: reliqua verò, quae superessent in pupillorum ac viduarum, in pauperumque omnium & afflictorum consolationem alimoniamque expendere. Diceret quis fortasse: Cur tanta Christus promisit relinquentibus terrena, atque temporalia? Dicendum, externorum sollicitudine, actione, affectioneque implicari animum, vt totus nequeat conuertere adhaerere Deo, quam obrem expedit, & necessarium est, à curis occupationibusque terrenis liberum habere animum, quem Deo coniungat: Placet autem maximè Deo, offerri sibi mundum, pacatum & liberum, quod totum solus ipse inhabitet ac possideat. Itaque, Apostoli omnia reliquerunt: Primo, quia non tam res temporales, quam habendi animum, amorem, cupiditatem sollicitudinemque temporalium abiecerunt iuxta Domini consilium: *Nisi quis renunciauerit omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus.* Renunciare autem, vt dixi, quis potest diuitijs cuius status, officium est & necessitas, vt temporalia agat, si, iuxta consilium eas Apostoli tractat, vt pote qui eas habet tanquam non habens. Secundo reliquerunt Apostoli mundi amorem: quomodo omnibus quoque nobis dicitur: *Nolite diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt.* Quisquis diligit mundum, non est charitas Patris in illo. Item: *Qui vult amicus esse secus huius, inimicus Dei constituetur.* Si igitur Deo placere, Deo acceptus esse, Dei fieri amicus cupis, & Christi discipulus, omnia relinquant oportet: nõ vt prorsus nihil habeas, sed vt nulli rei per amorem inhæreas. Iam vide tu quid tibi sit relinquendum. Id namque ego tibi dicere non sufficio. Interroga interiora animi tui, medullas cordis tui: hoc est, cogitationum, affectionum & intentionum tuarum, & expende quid extra Deum diligas, hoc abijce, hoc relinque. Eam ob rem Apostoli reliquerunt (quod secundo ordine fuerat dicendum) omnia à Dei amore retrahentia. Quod tibi quoque persuadeas necessarium, si vltimo modo ad perfectionem anhelas. Oporter enim omnia, quae præter Christum te afficiunt, in te moriantur, vt quomodo Paulus de seipso loquens, dicebat, ita dicere verè possis: *Viuo autem iam non ego: viuit verò in me Christus.* hoc est: Ego qui persecutor fui Christi & blasphemus, tumidus atque superbus, viuo iam non vt viuebam. His enim vitijs omnibus, quibus viuebam, sum mortuus. Christus autem in me viuit, quia aliud nihil in me viuere sentio nisi Christum. Omnis enim cogitatio mea, omnis affectio, omnis quaesitio, omnis intentio mea Christus est. Tertio, reliquerunt Apostoli ea etiam, quae mediant inter hominem & Deum. Sunt enim quaedam, quae licita quidem sunt, & licet diliguntur, ac sine peccato: amor tamen illorum si immoderatus est, impedit Dei amorem: quia se medium ponit inter Deum & mentem hominis, quo minus eo tempore, dum fertur erga creaturam, ferri potest in Deum.

Huius-

Diuitijs posse laudabiliter vt.

Gen. 13.
Gene. 5.
Gen. 30. 16.
Iob.
Matth. 7.
Ioan. 11.
Ecclesijs cui bona possideat temporalia.

Relinquere omnia cur Christus (solutus).
Apostoli quae omnia reliquerunt, Christi amore.
Luc. 4.

1. Cor. 7.

1. Ioan. 2.

Iacob. 4.

Relinquenda omnia quomodo nobis sint.

Mortificanda quae in nobis potissimum sint.
Galat. 2.

1. Tim. 4.

Viuens quomodo S. Paulus mortuus fuerit.

Amorem quoniam Dei extinguit amor temporalium.

VI
22

Exod. 6.
Iphel. 3.

Luc. 14.

Matth. 3.
Luc. 9.

Periculosa a-
nima quan-
t. pere relin-
quenda sint.

1. Corin. 9.

Occasiones
peccandi qua-
topere fugi-
enda.

S. Arsenius.

Huiusmodi est amor erga parentes, amicos, uxorem, & huiusmodi, quos in scriptura iubemur diligere: si tamen amor immoderatus est, facit medium inter Deum & animam, ut minus liberè ferri possit mens hominis in Deum. Propterea Christus dicebat: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem suam, non potest meus esse discipulus.* Denique adolescenti vocato, ut se sequeretur, roganti, ut primum permitteretur sepelire patrem suum, Christus respondit: *Sine mortuos sepelire mortuos suos: ita verò vale. & annuncia regnum Dei.* Est ergo in amore licito, etiam saepe numero non nihil, quod impediatur amorè Deo: ideo quia vel nimium est, vel inordinatum est. Quarto, reliquerunt Apostoli omnia anime periculosa. Id enim in quo periculum est, nec tuta securitas, nemo sapiens cauere non debet. Scriptum namque est: *Qui amat periculum, peribit in illo.* Multa sunt, quæ generatim præcepta non sunt seruis Dei, ut faciant, aut euitent. Veruntamen, ubi periculum sibi quis metuit, occasione iniqui delinquendi, ibi quantum potest, cauere debet. Carnem comedere, vinum bibere, & alia multa corporis solatia Christus non prohibuit. Quare Potest enim his quis necessario, & tanquam re necessaria, non tanquam sola re delectabili uti, nec (quia non ad voluptatè, sed ad corporis vitæ necessitatè) Deo propterea displicere. Idcirco non erat prohibendum. Alius ibi laqueos parari sibi ab inimico attendit, nec harum rerum sentit necessitatè, cauet periculum, discrete abstineat, memorque sit verbi Apostoli: *Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne forte cum alijs predicauero, ipse reprobus efficiar.* Declinadæ igitur societates, fugienda colloquia, relinquendæ sunt occasiones. Consiliū hoc Arsenius quondam sibi cælitus dari audiuit: in quo reuera perfectiōnis summa later. Fuge, tace, quiesce. Occasiones & pericula fuge, linguam cohibe, & ab omni cura, occupatione, implicationeque animi cor liberū & quietum serua. Quod nobis omnibus largiatur Dominus Iesus Christus in secula benedictus, Amen.

SERMO IN EODEM FESTO.

De monastica religionis commendatione, & de nouem illius commodis siue utilitatibus.

QUI non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus, Luc. XIII. Quandoquidem dilectissimi festum agimus diem magni & S. patris Antonij, qui omnium monachorum dux est, & signifer eximus, qui innumerabiles ad vitæ monasticæ capessendum institutum suo & exemplo & sermone permouit, non abs re fuerit de monasticæ religionis commendatione apud vos agere: maxime quia hoc in felicissimo seculo ex vltimis inferorum latebris pessilentes quidam prodire, qui & scriptis & verbis & factis etiam illam vsque adeo impugnarunt, nec impugnare desinunt, ut iam multis locis summo contemptu laboret. Quod ipsum sanè vel maxime argumento esse potest monasticam religionem, & Deo gratissimam, & demonibus summe inuisam, & hominibus cum primis saluiferam esse. Nam semper optima quæque infestissimos sentiunt hostes & persecutores, impellente nimirum diabolo membra sua, homines impios, ut quod ipsi assequi vel non volunt, vel non valent, penitus extinguere ac profligare nitantur, si possunt, aut certe conuictis & calumnijs, probrijsque & alijs multis indignis modis insectentur ac la-
cerent.

Religionem
monasticam
probari esse
Deo.